

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

PAOLO MENGGOZZI

της 18ης Μαρτίου 2009¹

1. Οι υπηρεσίες φυλάξεως και διαχειρίσεως κινητών αξιών («clearance services») (στο εξής: ΦΔ) επιτελούν λειτουργία που μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργία φυλάξεως μετοχών. Ειδικότερα, οι υπηρεσίες αυτές καταχωρίζουν στα οικεία μητρώα την κυριότητα και τη μεταβίβαση μετοχών οι οποίες εξακολουθούν να παραμένουν στα χέρια των υπηρεσιών αυτών. Με άλλα λόγια, οι υπηρεσίες ΦΔ καθιστούν απλούστερες, ταχύτερες και ασφαλέστερες τις αγοραπωλησίες μετοχών.

3. Ειδικότερα, η ρύθμιση του Ηνωμένου Βασιλείου πρέπει να εξεταστεί τόσο υπό το πρίσμα της οδηγίας 69/335 περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων όσο και υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης περί των θεμελιωδών ελευθεριών.

I — Το κανονιστικό πλαίσιο

2. Οι υπηρεσίες ΦΔ είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στην ηπειρωτική Ευρώπη, αλλ' όχι και στο Ηνωμένο Βασίλειο όπου οι διαδικασίες μεταβιβάσεως μετοχών είναι κατά παράδοση διαφορετικές. Κατά συνέπεια, το οικείο κράτος εφαρμόζει, για ορισμένες πράξεις που πραγματοποιούνται μέσω υπηρεσιών ΦΔ, φορολογικό καθεστώς διαφορετικό από αυτό που χαρακτηρίζει τις συναλλαγές επί μετοχών οι οποίες πραγματοποιούνται με τον συνήθη τρόπο στο έδαφός του. Η παρούσα δίκη, η οποία αφορά προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλαν στο Δικαστήριο οι Special Commissioners, London (Ηνωμένο Βασίλειο), προσφέρει την ευκαιρία να αξιολογηθεί η συμβατότητα του εν λόγω φορολογικού καθεστώτος με το κοινοτικό δίκαιο.

A — Κοινοτικό δίκαιο

4. Η οδηγία 69/335² (στο εξής και: οδηγία), η οποία αποτελεί την κυριότερη πράξη παράγωγου δικαίου που διέπει την υπό κρίση υπόθεση, έχει υποστεί σημαντικές τροποποιήσεις με την πάροδο του χρόνου.

5. Οι στόχοι τους οποίους επιδιώκει εκτίθενται με σαφήνεια στις αιτιολογικές σκέψεις

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

2 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1969, περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 20).

της, και ιδίως στην πρώτη και στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη, οι οποίες έχουν ως εξής:

των εισφορών, αλλ' εναρμονίζοντάς τον σε κοινοτικό επίπεδο.

«εκτιμώντας ότι σκοπός της Συνθήκης είναι η δημιουργία μιας οικονομικής ενώσεως με χαρακτηριστικά γνωρίσματα ανάλογα με εκείνα μιας εσωτερικής αγοράς και ότι μία από τις βασικές προϋποθέσεις για να επιτευχθεί τούτο είναι η προώθηση της ελευθέρας κινήσεως των κεφαλαίων

ότι οι έμμεσοι φόροι, οι επιβαλλόμενοι επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων, οι οποίοι ισχύουν σήμερα στα κράτη μέλη, ήτοι ο φόρος ο οποίος επιβάλλεται επί των εταιρικών εισφορών και ο φόρος χαρτοσήμου επί των τίτλων, δημιουργούν διακρίσεις, διπλές φορολογίες και ανισότητες, οι οποίες εμποδίζουν την ελεύθερα κυκλοφορία των κεφαλαίων και οι οποίες, συνεπώς, πρέπει να εξαλειφθούν δια της εναρμονίσεως».

6. Στη συνοδευτική της προτάσεως της Επιτροπής προς το Συμβούλιο έκθεση της 14ης Δεκεμβρίου 1964 η οποία αποτέλεσε την οδηγία 69/335³, η Επιτροπή επισήμαινε ότι η πλήρης κατάργηση τόσο του φόρου επί των εισφορών όσο και των τελών χαρτοσήμου θα ήταν η καλύτερη λύση για την υλοποίηση της ελεύθερης αγοράς κεφαλαίων. Εντούτοις, λόγω της πιθανής αντιδράσεως των κρατών μελών έναντι ενός τόσο δραστικού μέτρου, η Επιτροπή επέλεξε να καταργήσει τα τέλη χαρτοσήμου και να διατηρήσει τον φόρο επί

7. Με την πάροδο του χρόνου, εξάλλου, καταργήθηκε, με σειρά τροποποιήσεων της οδηγίας, η αρχικά προβλεφθείσα υποχρέωση φορολογίας των εισφορών με εναρμονισμένο συντελεστή. Ειδικότερα, το άρθρο 7 της οδηγίας, όπως ισχύει σήμερα, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν είτε να επιβάλλουν συντελεστή μη υπερβαίνοντα το 1% είτε απλώς να μην επιβάλλουν φόρο εισφοράς. Συγκεκριμένα, το Ηνωμένο Βασίλειο κατήργησε τον φόρο εισφοράς το 1988.

8. Η οδηγία απαριθμεί τις πράξεις οι οποίες υπόκεινται στον φόρο εισφοράς με το άρθρο 4, το οποίο αναφέρει, μεταξύ άλλων: «γ) [την] αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας δι' εισφορών σε είδος, οποιασδήποτε μορφής».

9. Εκτός από τις διατάξεις που αφορούν τον τρόπο υπολογισμού και εισπράξεως του φόρου εισφοράς, η οδηγία περιλαμβάνει και σειρά απαγορεύσεων, σκοπός των οποίων είναι η αποφυγή της διπλής φορολογίας των εισφορών και της επιβολής τέλους χαρτο-

3 — IV/COM(64) 526 τελικό.

σήμου. Ειδικότερα, τα άρθρα 10 και 11 ορίζουν τα ακόλουθα:

α) τη δημιουργία, έκδοση, εισαγωγή στο χρηματιστήριο ή θέση σε κυκλοφορία ή διαπραγμάτευση μετοχών, μεριδίων ή άλλων τίτλων της ίδιας φύσεως, καθώς και τα πιστοποιητικά, τα παραστατικά των τίτλων αυτών, όποιος και αν είναι ο εκδότης τους

«Άρθρο 10

Πλην του φόρου εισφοράς, τα κράτη μέλη δεν εισπράττουν, όσον αφορά τις εταιρίες, ενώσεις προσώπων ή νομικά πρόσωπα, που επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς, κα-
νένα φόρο υπό οποιαδήποτε μορφή:

[...]

α) για τις αναφερόμενες στο άρθρο 4 πράξεις

10. Παρά τις προαναφερθείσες απαγορεύσεις, το άρθρο 12 επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν ορισμένους συγκεκριμένους φόρους. Η σχετική διάταξη ορίζει τα εξής:

β) για τις εισφορές, δάνεια ή παροχές, που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των αναφερομένων στο άρθρο 4 πράξεων

[...]

«Άρθρο 12

Άρθρο 11

Τα κράτη μέλη δεν υποβάλλουν σε οποιοδήποτε φόρο οποιασδήποτε μορφής:

1. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις των άρθρων 10 και 11, τα κράτη μέλη δύνανται να εισπράξουν:

- α) φόρους επί μεταβιβάσεως κινητών αξιών οι οποίοι εισπράττονται κατ' αποκοπή ή όχι

[...].».

B — Εθνικό δίκαιο

11. Οι φορολογικές ρυθμίσεις του Ηνωμένου Βασιλείου που είναι κρίσιμες εν προκειμένω περιέχονται στον νόμο Finance Act 1986. Σύμφωνα με το άρθρο 87 του νόμου αυτού, οι μεταβιβάσεις μετοχών υπόκεινται σε «Stamp Duty Reserve Tax» (SDRT) με συντελεστή 0,5%, ο οποίος επιβάλλεται επί κάθε εκχώρησης.

12. Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 96 του ίδιου νόμου, η παράδοση μετοχών σε υπηρεσία ΦΔ φορολογείται με συντελεστή SDRT 1,5%. Αντιθέτως, οι μετέπειτα μεταβιβάσεις μετοχών είναι αφορολόγητες, εφόσον πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της ίδιας υπηρεσίας ΦΔ.

13. Τέλος, το άρθρο 97Α του Finance Act 1986 ορίζει ότι η υπηρεσία ΦΔ μπορεί να ασκήσει δικαίωμα επιλογής («election»), συνάπτοντας συμφωνία με τις φορολογικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου. Η άσκηση

του δικαιώματος επιλογής συνεπάγεται, ιδίως, την καταβολή SDRT με τον κανονικό συντελεστή 0,5%, αντί της εφάπαξ καταβολής SDRT με συντελεστή 1,5%. Φυσικά, στην περίπτωση αυτή, ο φόρος οφείλεται για κάθε επί μέρους πράξη εκχώρησης των μετοχών. Για να μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα επιλογής, η υπηρεσία ΦΔ πρέπει να διαθέτει θυγατρική ή υποκατάστημα στο Ηνωμένο Βασίλειο ή, εναλλακτικά, να διορίσει «φορολογικό αντιπρόσωπο» στο κράτος αυτό. Η υπηρεσία ΦΔ πρέπει επίσης να πληροί σειρά τεχνικών προϋποθέσεων σχετικών με τον τρόπο υπολογισμού, εισπράξεως και λογιστικής καταχωρίσεως του SDRT.

II — Πραγματικά περιστατικά, διαδικασία της κύριας δίκης και προδικαστικό ερώτημα

14. Η τράπεζα HSBC είναι ανώνυμη εταιρεία με έδρα το Λονδίνο. Το Ιούνιο 2000 η HSBC υπέβαλε δημόσια προσφορά προκειμένου να αγοράσει όλες τις μετοχές της γαλλικής τράπεζας Crédit Commercial de France (στο εξής: CCF), οι οποίες ήσαν εισηγμένες στο Χρηματιστήριο του Παρισιού. Με την προσφορά της, η HSBC πρότεινε στους μετόχους της CCF, σε αντάλλαγμα για τις μετοχές τους, πληρωμή τοις μετρητοίς ή, εναλλακτικά, μετοχές της HSBC. Προκειμένου να καταστήσει ελκυστικότερη τη δεύτερη αυτή δυνατότητα για μετόχους που δραστηριοποιούνταν στη γαλλική αγορά, η HSBC αποφάσισε να εισαγάγει τις μετοχές της στο Χρηματιστήριο του Παρισιού.

15. Κατά το χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κυρίας δίκης, οι εταιρίες που επιθυμούσαν να εισαχθούν στο χρηματιστήριο του Παρισιού ήσαν υποχρεωμένες να χρησιμοποιήσουν την υπηρεσία ΦΔ SICOVAM. Κατά συνέπεια, οι μέτοχοι της CCF που επιθυμούσαν να αποδεχθούν τη δημόσια προσφορά αγοράς της HSBC είχαν ως επιλογή να λάβουν τις μετοχές της HSBC απευθείας μέσω της SICOVAM: κατ' αυτόν τον τρόπο, οι μετοχές αυτές θα μπορούσαν στη συνέχεια να πωληθούν στο Χρηματιστήριο του Παρισιού.

16. Στην πράξη, οι μετοχές της HSBC που εκχωρήθηκαν μέσω της SICOVAM ως αντάλλαγμα για μετοχές της CCF δεν παραδόθηκαν απευθείας στην SICOVAM, αλλά στην εντολοδόχο της για το Ηνωμένο Βασίλειο, την Vidacos. Η εταιρεία αυτή είναι επίσης μέλος του συστήματος CREST⁴: εντούτοις, εφόσον εν προκειμένω ενήργησε ως εντολοδόχος της SICOVAM, οι μετοχές της HSBC οι οποίες εκχωρήθηκαν μέσω της Vidacos (και της SICOVAM) φορολογήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 96 του Finance Act 1986, με συντελεστή 1,5%.

17. Προκειμένου να καταστήσει τη δημόσια προσφορά αγοράς ελκυστικότερη για τους μετόχους της CCF, η HSBC ανέλαβε να καταβάλει τον φόρο (SDRT) 1,5% για λογαριασμό των μετόχων της CCF που θα επέλεγαν να αποκτήσουν μετοχές της HSBC μέσω της SICOVAM. Αυτή η πρακτική είναι διαδεδομένη διεθνώς, έστω και αν, σύμφωνα

με την εθνική ρύθμιση, η υποχρέωση καταβολής του φόρου βαρύνει από τεχνική άποψη την υπηρεσία ΦΔ.

18. Έτσι, η HSBC κατέβαλε στις αγγλικές φορολογικές αρχές, τον Ιούλιο 2000, ποσό άνω των 27 εκατομμυρίων λιρών στερλινών για την εξόφληση του SDRT με συντελεστή 1,5%.

19. Στη συνέχεια, ο SDRT με συντελεστή 1,5% καταβλήθηκε και για τις μετοχές της HSBC τις οποίες έλαβαν όσοι κατείχαν μετοχές μέσω της SICOVAM και είχαν αποφασίσει να λάβουν το μέρος τους σε μετοχές.

20. Με επιστολή της 18ης Οκτωβρίου 2002, η HSBC ζήτησε από τις φορολογικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου την επιστροφή του καταβληθέντος φόρου. Κατά της απορριπτικής αποφάσεως των φορολογικών αρχών, άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου το οποίο, διατηρώντας επιφυλάξεις όσον αφορά τη συμβατότητα των ρυθμίσεων περί SDRT με το κοινοτικό δίκαιο, υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

4 — Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η CREST είναι η υπηρεσία που διαχειρίζεται τις συναλλαγές επί μετοχών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Δεν είναι υπηρεσία ΦΔ («clearance service»), αλλά σύστημα διακανονισμού μετοχών («settlement system»), στο πλαίσιο του οποίου η κυριότητα των μετοχών μπορεί να γίνει γνωστή και σε τρίτους, ιδίως διότι καταχωρίζεται στα μητρώα της εταιρίας. Στις υπηρεσίες ΦΔ, αντιθέτως, η κυριότητα των μετοχών προκύπτει μόνον από τα εσωτερικά μητρώα της υπηρεσίας.

«Απαγορεύει το άρθρο 10 ή το άρθρο 11 της οδηγίας 69/335 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 85/303/ΕΟΚ του Συμβουλίου, [...] ή το άρθρο 43 ΕΚ, το

άρθρο 49 ΕΚ ή το άρθρο 56 ΕΚ ή οποιαδήποτε άλλη διάταξη του κοινοτικού δικαίου την επιβολή εκ μέρους ενός κράτους μέλους (στο εξής: πρώτο κράτος μέλος) τέλους επί της μεταβίβασης ή της εκδόσεως μετοχών στο πλαίσιο υπηρεσίας ΦΔ, με συντελεστή 1,5 % εφόσον:

- 1) μια εταιρία (στο εξής: εταιρία Α) εγκατεστημένη στο πρώτο κράτος μέλος προσφέρεται να αγοράσει τις εισηγμένες και υπό διαπραγμάτευση στο χρηματιστήριο μετοχές άλλης εταιρίας (στο εξής: εταιρία Β) εγκατεστημένης σε άλλο κράτος μέλος (στο εξής: δεύτερο κράτος μέλος), με αντάλλαγμα μετοχές της εταιρίας Α που πρόκειται να εκδοθούν και να εισαχθούν στο χρηματιστήριο του δεύτερου κράτους μέλους
- 2) οι μέτοχοι της εταιρίας Β έχουν τη δυνατότητα να λάβουν τις νέες μετοχές της εταιρίας Α είτε:
 - α) υπό μορφή μετοχών με πιστοποιητικό είτε
 - β) υπό τη μορφή μετοχών χωρίς πιστοποιητικό μέσω συστήματος διακανονισμού εντός του πρώτου κράτους μέλους είτε
- 3) ο νόμος του πρώτου κράτους μέλους ορίζει, συνοπτικώς, τα εξής:
 - γ) υπό τη μορφή μετοχών χωρίς πιστοποιητικό μέσω υπηρεσίας ΦΔ εντός του δεύτερου κράτους μέλους
 - α) σε περίπτωση εκδόσεως μετοχών υπό τη μορφή μετοχών με πιστοποιητικό (ή χωρίς πιστοποιητικό στο πλαίσιο του συστήματος διακανονισμού για άυλες μετοχές του πρώτου κράτους μέλους), δεν επιβάλλεται τέλος κατά την έκδοση των μετοχών, αλλά σε κάθε μεταγενέστερη πώλησή τους, το οποίο έχει συντελεστή 0,5 % και επιβάλλεται επί της αντιπαροχής για τη μεταβίβαση αλλά
 - β) κατά τη μεταβίβαση ή την έκδοση μετοχών χωρίς πιστοποιητικό στο πλαίσιο της υπηρεσίας ΦΔ, επιβάλλεται τέλος (εφόσον πρόκειται περί εκδόσεως μετοχών) με συντελεστή 1,5 % επί της τιμής εκδόσεως ή (εφόσον πρόκειται περί μεταβίβασης μετοχών έναντι αντιπαροχής) με συντελεστή 1,5 % επί του ποσού ή της αξίας της αντιπαροχής ή (σε κάθε άλλη περίπτωση) με συντε-

λεστή 1,5% επί της αξίας των μετοχών και στη συνέχεια δεν επιβάλλεται περαιτέρω τέλος επί των πωλήσεων των μετοχών (ή των δικαιωμάτων επί ή εκ των μετοχών) στο πλαίσιο της υπηρεσίας ΦΔ

III — Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

A — Εισαγωγή

γ) ο παρέχων υπηρεσία ΦΔ μπορεί, εφόσον λάβει έγκριση από την αρμόδια φορολογική αρχή, να επιλέξει τη μη επιβολή τέλους επί της μεταβιβάσεως ή της εκδόσεως μετοχών στο πλαίσιο της υπηρεσίας ΦΔ, αλλά την επιβολή του τέλους αυτού σε κάθε πώληση μετοχών στο πλαίσιο της υπηρεσίας ΦΔ, με συντελεστή 0,5% επί της αντιπαροχής. Η αρμόδια φορολογική αρχή μπορεί να επιβάλει (και σήμερα όντως επιβάλλει) ως προϋπόθεση για την έγκριση αυτής της επιλογής το να δημιουργεί και να διατηρεί ο παρέχων την υπηρεσία ΦΔ μηχανισμούς (τους οποίους η φορολογική αρχή θεωρεί ικανοποιητικούς) για την είσπραξη του τέλους στο πλαίσιο της υπηρεσίας ΦΔ και για τη συμμόρφωση ή για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις σχετικές κανονιστικές αποφάσεις

4) οι ισχύοντες στο χρηματιστήριο του δεύτερου κράτους μέλους κανόνες επιβάλλουν όλες οι μετοχές που εκδίδονται στην περιφέρειά του να φυλάσσονται υπό μορφή μετοχών χωρίς πιστοποιητικό στο πλαίσιο μιας και μόνης υπηρεσίας ΦΔ εγκατεστημένης στο δεύτερο κράτος μέλος, ως προς την οποία δεν έχει πραγματοποιηθεί η ανωτέρω επιλογή;»

21. Όπως υποδεικνύει και το ίδιο το αιτούν δικαστήριο, η συμβατότητα του SDRT με συντελεστή 1,5% με το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να αξιολογηθεί από δύο απόψεις. Πράγματι, είναι απαραίτητο να εξακριβωθεί, αφενός, αν ο φόρος αυτός είναι νόμιμος υπό το πρίσμα της οδηγίας 69/335, και ιδίως των άρθρων 10 και 11 αυτής, και, αφετέρου, αν συνάδει με τις θεμελιώδεις ελευθερίες τις οποίες προβλέπει η Συνθήκη σε θέματα εγκαταστάσεως, παροχής υπηρεσιών και κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Για λόγους σαφηνείας, θα εξετάσω κεχωρισμένως κάθε πτυχή του προβλήματος.

22. Ένα στοιχείο το οποίο νομίζω, εντούτοις, ότι είναι απαραίτητο να υπογραμμιστεί προκαταρκτικά είναι ότι όλοι οι διάδικοι συμφωνούν ότι ο επίδικος φόρος δεν είναι φόρος εισφοράς κατά την έννοια του άρθρου 4 της οδηγίας 69/335. Ο φόρος εισφοράς, όπως προαναφέρθηκε, καταργήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1988.

23. Δεν πρέπει επίσης να λησμονείται ότι, όπως επιβεβαιώθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι μετοχές της HSBC που κατατέθηκαν στη SICOVAM προκειμένου να εκχωρηθούν ως αντάλλαγμα για τις μετοχές της CCF αποτελούσαν νέες μετοχές που εκδόθηκαν κατόπιν αυξήσεως κεφαλαίου.

B — *Επί της συμβατότητας με την οδηγία 69/335*

24. Τα άρθρα της οδηγίας 69/335 που δημιουργούν ενδεχομένως προβλήματα για τον επίδικο φόρο είναι τα άρθρα 10 και 11. Οι διατάξεις αυτές, οι οποίες παρέμειναν αμετάβλητες όπως ίσχυαν στο αρχικό κείμενο της οδηγίας, είναι διατυπωμένες έτσι ώστε να μην επιτρέπουν στα κράτη μέλη να επιβάλλουν τέλη χαρτοσήμου επιπλέον του φόρου εισφοράς ή να φορολογούν δις τις εισφορές.

25. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 10, στις αναφερόμενες στο άρθρο 4 της οδηγίας πράξεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, όπως προαναφέρθηκε, η «αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας δι' εισφορών σε είδος, οποιασδήποτε μορφής», μπορεί να επιβληθεί μόνο φόρος εισφοράς, αποκλεισμένου οποιουδήποτε άλλου φόρου.

26. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 11 της οδηγίας, ουδείς φόρος (και συνεπώς ούτε φόρος εισφοράς) μπορεί να επιβληθεί σε ορισμένες πράξεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η «δημιουργία, έκδοση, εισαγωγή στο χρηματιστήριο ή θέση σε κυκλοφορία ή διαπραγμάτευση μετοχών».

27. Για παράδειγμα, στην περίπτωση εκδόσεως νέων μετοχών, η έκδοση και μόνο δεν

υπόκειται σε φόρο σύμφωνα με το άρθρο 11, ενώ τα ποσά που καταβάλλονται ως αντάλλαγμα για τις μετοχές, με άλλα λόγια οι εισφορές, μπορούν να φορολογούνται με φόρο εισφοράς, εφόσον αυτό προβλέπεται από το οικείο κράτος μέλος (άρθρο 4), αλλά όχι με άλλους φόρους (άρθρο 10).

28. Πάντως, το άρθρο 12 ορίζει ότι, «κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις των άρθρων 10 και 11», τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλλουν, μεταξύ άλλων, «φόρους επί μεταβιβάσεως κινητών αξιών»⁵.

29. Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η ρύθμιση του Ηνωμένου Βασιλείου ενδέχεται να είναι αντίθετη τόσο προς το άρθρο 10 όσο και το άρθρο 11 της οδηγίας. Φρονώ εντούτοις ότι, μολονότι και οι δύο διατάξεις μπορούν πράγματι να είναι κρίσιμες εν προκειμένω, είναι ορθότερο να γίνει αναφορά στο άρθρο 11, αφής στιγμής ο SDRT ως εκ της φύσεώς του δεν συνδέεται με πράξη εισφοράς, αλλά γενικότερα με πράξεις που υπάγονται στην ομάδα την οποία

5 — Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το κείμενο της οδηγίας σε ορισμένες γλώσσες, και ιδίως στα γερμανικά και στα δανικά, η εξαίρεση την οποία προβλέπει το άρθρο 12 αφορά μόνο τις χρηματιστηριακές πράξεις, και όχι γενικά όλες τις πράξεις μεταβιβάσεως τίτλων. Το Δικαστήριο έχει διακηρύξει την ανάγκη ενιαίας ερμηνείας του άρθρου 12 σύμφωνα με τη διατύπωση στις περισσότερες γλώσσες, αναγνωρίζοντας ότι η εξαίρεση είναι εφαρμόσιμη σε όλους τους φόρους που αφορούν τη μεταβίβαση κινητών αξιών. Βλ. απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-236/97, Codan (Συλλογή 1998, σ. I-8679, σκέψεις 22 έως 30). Προφανώς, το πρόβλημα διευθετήθηκε οριστικά με τη νέα οδηγία 2008/7/ΕΚ του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2008, περί των έμμεσων φόρων των επιβαλλόμενων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων (ΕΕ L 46, σ. 11), η οποία αντικατέστησε την οδηγία 69/335 από 1ης Ιανουαρίου 2009 (βλ. άρθρο 6).

προβλέπει το στοιχείο α' του άρθρου 11 (και ειδικότερα, όπως θα αναφερθεί στη συνέχεια, στην έκδοση μετοχών). Εξάλλου, ο SDRT επιβάλλεται ανεξαρτήτως του αν οι φορολογούμενες μετοχές είναι νέες ή όχι.

30. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, υποστηριζόμενη όσον αφορά το συγκεκριμένο θέμα από την Επιτροπή, θεωρεί ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % μπορεί να δικαιολογηθεί ως φόρος που επιβάλλεται σε μεταβιβάσεις μετοχών κατά την έννοια του άρθρου 12 της οδηγίας. Κατά συνέπεια, μπορεί να γίνει δεκτός βάσει του κανόνα που επιτρέπει την επιβολή SDRT με συντελεστή 0,5 % επί των μη πραγματοποιούμενων μεταβιβάσεων μέσω υπηρεσίας ΦΔ.

31. Εντούτοις, οι διαφορές μεταξύ SDRT με συντελεστή 1,5 % και SDRT με συντελεστή 0,5 % είναι σημαντικές. Εκτός του συντελεστή, αυτό που τους διαφοροποιεί είναι ότι, ενώ ο SDRT με συντελεστή 0,5 % επιβάλλεται σε κάθε επί μέρους μεταβίβαση τίτλων, ο SDRT με συντελεστή 1,5 % οφείλεται κατά τον χρόνο παραδόσεως του τίτλου στην υπηρεσία ΦΔ, οι δε μεταγενέστερες μεταβιβάσεις της κυριότητας των μετοχών είναι αφορολόγητες, εφόσον οι μετοχές παραμένουν στην κατοχή της υπηρεσίας ΦΔ.

32. Προκειμένου ο SDRT να υπαχθεί με συντελεστή 1,5 % στον «φόρο μεταβιβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 12 οδηγίας, το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % αποτελεί φόρο μεταβιβάσεως υπό μορφή «κάρτας απεριορίστων διαδρομών» («season ticket»). Λαμβανομένου υπόψη ότι η παρακολούθηση των μεταβιβάσεων των τίτλων, αφ' ής στιγμής αυτοί παραδοθούν σε υπηρεσία ΦΔ, είναι δυσχερής για τις φορολογικές αρχές του

Ηνωμένου Βασιλείου, η εφάπαξ επιβολή φόρου με συντελεστή 1,5 %, υπολογιζόμενου βάσει του τεκμαιρόμενου αριθμού τριών εκχωρήσεων των τίτλων στο πλαίσιο της υπηρεσίας ΦΔ, ισοδυναμεί με δίκαιο συμβιβασμό. Με άλλα λόγια, ο SDRT με συντελεστή 1,5 % αποτελεί απλώς φόρο που προκαταβάλλεται ενόψει των μελλοντικών μεταβιβάσεων των μετοχών. Το Ηνωμένο Βασίλειο παρατηρεί ότι οι υπηρεσίες ΦΔ διατηρούν τη δυνατότητα να ασκήσουν το δικαίωμα επιλογής κατά το άρθρο 97Α του Finance Act, προκειμένου να καταστεί εφαρμοστέος ο «κανονικός» μηχανισμός του SDRT με συντελεστή 0,5 %, ο οποίος επιβάλλεται σε όλες τις πράξεις.

33. Φρονώ ότι η θέση την οποία υποστηρίζει το Ηνωμένο Βασίλειο δεν μπορεί να γίνει δεκτή για τους ακόλουθους λόγους.

34. Πρώτον, ο SDRT με συντελεστή 1,5 % οφείλεται από έναν μόνο υποκείμενο στον φόρο, στην πράξη από το πρόσωπο που εκδίδει ή/και εκχωρεί τις μετοχές, μολονότι από τεχνική άποψη υποκείμενος στον φόρο είναι η ίδια η υπηρεσία ΦΔ. Στην υπό κρίση υπόθεση, συνεπώς, ο φόρος καταβλήθηκε εξ ολοκλήρου από την HSBC. Αντιθέτως, στο πλαίσιο του «κανονικού» συστήματος SDRT, ο φόρος καταβάλλεται επ' ευκαιρία κάθε εκχωρήσεως των τίτλων από διαφορετικό υποκείμενο, δηλαδή από το πρόσωπο που πωλεί κάθε φορά τις μετοχές. Με άλλα λόγια, στην περίπτωση παραδόσεως μετοχών σε υπηρεσία ΦΔ, ένας μόνο υποκείμενος υποχρεούται να καταβάλει φόρο (με συντελεστή 1,5 %) ο οποίος, στο «κανονικό» σύστημα, κατανέμεται μεταξύ διαφόρων υποκειμένων, ο καθένας από τους οποίους καταβάλλει το 0,5 %.

35. Δεύτερον, ο «ειδικός» SDRT με συντελεστή 1,5 %, οποίος οφείλεται κατά την παράδοση των τίτλων στην υπηρεσία ΦΔ, υπολογίζεται, και συνεπώς καταβάλλεται, βάσει της αξίας των τίτλων κατά τον χρόνο εισαγωγής τους στο σύστημα, ακόμη και αν στη συνέχεια οι τίτλοι εκχωρηθούν βάσει μεγαλύτερης ή μικρότερης αξίας, υπό την προϋπόθεση να παραμένουν εντός της υπηρεσίας ΦΔ. Αντιθέτως, είναι προφανές ότι ο SDRT που εισπράττεται για κάθε επί μέρους πράξη υπολογίζεται βάσει της αξίας του τίτλου κατά τον χρόνο εκχώρησεως.

36. Τρίτον, δεν είναι σαφές για ποιο λόγο ο συντελεστής SDRT που οφείλεται κατά τον χρόνο παραδόσεως των μετοχών σε υπηρεσία ΦΔ πρέπει να ανέρχεται σε 1,5 %, με άλλα λόγια να είναι τριπλάσιος από τον συντελεστή που οφείλεται, στο πλαίσιο του «κανονικού» συστήματος, επ' ευκαιρία κάθε επί μέρους μεταβιβάσεως των τίτλων. Το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι ο συντελεστής προσδιορίστηκε εκκινώντας από την υπόθεση ότι, αφ' ής στιγμής οι μετοχές παραδίδονται σε υπηρεσία ΦΔ, μεταβιβάζονται τρεις φορές κατά μέσον όρο. Εντούτοις, δεν αναφέρει βάσει ποιων στοιχείων πραγματοποιήθηκε ο υπολογισμός αυτός και για ποιο λόγο ο συντελεστής 1,5 % θεωρήθηκε καταλληλότερος από συντελεστή ύψους 1 % ή 2 %, για παράδειγμα, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι, σύμφωνα με την απόφαση περί παραπομπής, περισσότερες από το 40 % των μετοχών της HSBC που παραδόθηκαν στην SICOVAM αναλήφθηκαν από την εν λόγω υπηρεσία ΦΔ εντός δύο εβδομάδων, προκειμένου να πωληθούν στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου, πράγμα που είχε ως συνέπεια την επιβολή SDRT με συντελεστή 0,5 % για κάθε

πράξη. Με άλλα λόγια, ο καθορισμός του συντελεστή SDRT στο 1,5 % μοιάζει κατά κάποιον τρόπο αυθαίρετος⁶.

37. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι, αν οι μεταγενέστερες της πρώτης εκχώρησεως τίτλων πράξεις πραγματοποιηθούν εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, πράγμα που είναι πιθανό αν ληφθεί υπόψη ότι οι τίτλοι παραδόθηκαν σε υπηρεσία ΦΔ για να διευκολυνθεί προφανώς η κυκλοφορία τους στο εξωτερικό, ο SDRT με συντελεστή 1,5 % θα αποτελεί προκαταβολή φόρου επί μεταβιβάσεων σε σχέση με τις οποίες η φορολογική αρμοδιότητα του Ηνωμένου Βασιλείου δεν είναι καθόλου βέβαιη.

38. Φρονώ ότι οι παρατηρήσεις αυτές αρκούν ώστε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να θεωρηθεί ο SDRT με συντελεστή 1,5 % «προκαταβολή» φόρου επί των μελλοντικών μεταβιβάσεων των τίτλων. Πράγματι, ακόμα και αν δεν ληφθεί υπόψη το ζήτημα του φορολογικού συντελεστή, είναι γεγονός ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί προκαταβολή φόρου η καταβολή ποσού που υπολογίζεται με διαφορετική φορολογική βάση και προπάντων που *οφείλεται από διαφορετικό υποκείμενο στον φόρο*. Είναι γνωστό ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο χαρακτηρι-

6 — Είναι αυτονόητο ότι ουδεμία επιρροή ασκεί το ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η φορολογία μπορεί να είναι ευνοϊκότερη για τους ενδιαφερομένους: βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-141/99, AMID (Συλλογή 2000, σ. I-11619, σκέψη 27), και της 22ας Μαρτίου 2007, C-383/05, Talotta (Συλλογή 2007, σ. I-2555, σκέψη 31).

σμός, κατά το κοινοτικό δίκαιο, ενός φόρου χωρεί σε συνάρτηση με τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά του οικείου φόρου και ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό του βάσει του εθνικού δικαίου⁷.

39. Σε κάθε περίπτωση, αν η παράδοση των μετοχών σε υπηρεσία ΦΔ συνιστά την πρώτη πράξη που πραγματοποιείται επί των μετοχών μετά την έκδοσή τους, όπως εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι, για να μπορεί ο επιβαλλόμενος φόρος να δικαιολογηθεί δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας και να μην προσκρούει στην απαγόρευση του άρθρου 11, είναι απαραίτητο να γίνει διαχωρισμός από νομική άποψη μεταξύ της εκδόσεως των τίτλων (η οποία δεν φορολογείται σύμφωνα με το άρθρο 11 της οδηγίας) και της πρώτης εκχώρησής τους. Η πρώτη αυτή εκχώρηση, η οποία εν προκειμένω είναι η παράδοση στην υπηρεσία ΦΔ, θα μπορούσε να φορολογηθεί βάσει του άρθρου 12 της οδηγίας.

40. Μονολότι ο διαχωρισμός της εκδόσεως από την πρώτη εκχώρηση των μετοχών είναι εννοιολογικά εφικτός, το Δικαστήριο έχει απορρίψει ρητώς τη δυνατότητα αυτή με την απόφασή του της 15ης Ιουλίου 2004, C-415/02, Επιτροπή κατά Βελγίου⁸. Ειδικότερα, με τη σκέψη 33 της αποφάσεως αυτής, το Δικαστήριο έκρινε ότι «η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 11, στοιχείο α', της οδηγίας 69/335 συνεπάγεται ότι η "έκδοση", κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, πρέπει να περιλαμβάνει την πρώτη απόκτηση τίτλων που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκδόσεώς τους».

Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας Tizzano στις προτάσεις του⁹, και επανέλαβε το Δικαστήριο στη σκέψη 32 της αποφάσεως, «το να επιτρέπεται η είσπραξη επιβαρύνσεως ή φόρου επί της πρώτης αποκτήσεως νεοεκδοθέντος τίτλου ισοδυναμεί στην πραγματικότητα με φορολόγηση της ίδιας της εκδόσεως του τίτλου ως αποτελούσας αναπόσπαστο τμήμα συνολικής πράξεως για τους σκοπούς της συγκεντρώσεως κεφαλαίων. Πράγματι, η έκδοση τίτλων δεν αρκεί αφ' εαυτής αλλ' έχει νόημα μόνον αφ' ής στιγμής οι εν λόγω τίτλοι ευρίσκουν αγοραστές».

41. Μεταξύ άλλων, το Δικαστήριο έχει κρίνει σαφώς ότι το άρθρο 12 της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύεται στενά διότι εισάγει παρέκκλιση¹⁰, καθώς και ότι η απαρίθμηση των παρεκκλίσεων τις οποίες προβλέπει το εν λόγω άρθρο είναι εξαντλητική¹¹.

42. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % δεν μπορεί να θεωρηθεί φόρος μεταβιβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 12 της οδηγίας στον βαθμό κατά τον οποίο επιβάλλεται στην πρώτη πράξη μεταβιβάσεως νεοεκδοθεισών μετοχών. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να θεωρηθεί φόρος επί της εκδόσεως μετοχών, ο οποίος απαγορεύεται δυνάμει του άρθρου 11 της οδηγίας.

7 — Βλ., π.χ., αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2002, C-426/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας (Συλλογή 2002, σ. I-2793, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και της 30ής Μαρτίου 2006, C-46/04, Aro Tubi Trafilerie (Συλλογή 2006, σ. I-3009, σκέψη 26).

8 — Συλλογή 2004, σ. I-7215

9 — Της 15ης Ιανουαρίου 2004 (βλ. ιδίως σημεία 39 έως 41 των προτάσεων).

10 — Προπαραθεθείσα στην υποσημείωση 8 απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 37.

11 — Αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 36/86, Dansk Sparinvest (Συλλογή 1988, σ. 409, σκέψη 9), και της 20ής Απριλίου 1993, C-71/91 και C-178/91, Ponente Carni και Cispadana Costruzioni (Συλλογή 1993, σ. I-1915, σκέψη 24).

43. Στο πλαίσιο της παρούσας δίκης θεωρώ ότι δεν συντρέχει λόγος να εγκύψω στο ερώτημα αν το άρθρο 12 της οδηγίας είναι κανόνας που εισάγει παρέκκλιση ή, αντιθέτως, περιορισμό σε σχέση με τις περιπτώσεις τις οποίες προβλέπουν τα άρθρα 10 και 11 της οδηγίας: η πτυχή αυτή, αν και είναι ενδιαφέρουσα και χρήζει διευκρινίσεως, δεν είναι κρίσιμη, εν προκειμένω¹².

44. Απορριπτέο είναι επίσης και το επιχείρημα που προβάλλει επικουρικώς το Ηνωμένο Βασίλειο, σε περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει εφαρμοστέα στην παρούσα υπόθεση την προεκτεθείσα νομολογία Επιτροπή κατά Βελγίου, ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % πρέπει να ερμηνευθεί ως προκαταβολή του φόρου επί των μελλοντικών μεταβιβάσεων, μετά την πρώτη παράδοση των μετοχών στην υπηρεσία ΦΔ. Πράγματι, αφενός, η λογική αυτή κατασκευή φαίνεται εντελώς έωλη, αφ' ής στιγμής ο φόρος εισπράττεται σαφώς σε σχέση με την παράδοση των μετοχών στην υπηρεσία ΦΔ, ενώ, αφετέρου, μια τέτοια περίπτωση θα καθιστούσε ακόμη εντονότερα τα προβλήματα που προανέφερα και, ιδίως, θα κατέληγε στην επιβολή φόρου, υπολογιζόμενου βάσει τριών τεκμαιρομένων πράξεων, σε υποκει-

μενο ο οποίος δεν θα ήταν συμβαλλόμενος ούτε στην πρώτη από τις τρεις.

45. Εξάλλου, ακόμα και αν οι μετοχές που παραδίδονται στην υπηρεσία ΦΔ δεν είναι νέας εκδόσεως, φρονώ ότι δύσκολα μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % δικαιολογείται βάσει του άρθρου 12 της οδηγίας. Πράγματι, ανεξαρτήτως της απαγορεύσεως φορολογίας της πρώτης εκχωρήσεως των μετοχών μετά την έκδοσή τους, η οποία δεν είναι εφαρμοστέα στην περίπτωση αυτή, συνεχίζουν να ισχύουν οι αντιρρήσεις που διατύπωσα ανωτέρω σε σχέση με τη δυσκολία να γίνει δεκτή η προσέγγιση της «κάρτας απεριόριστων διαδρομών», διότι και στην περίπτωση αυτή ένας μόνον υποκείμενος θα καλούνταν να καταβάλει φόρο που βαρύνει κατ' αρχήν (δηλαδή στο πλαίσιο του «κανονικού» συστήματος) άλλους υποκειμένους, από τους οποίους δεν μπορεί να τον ανακτήσει. Επίσης, και στην περίπτωση αυτή, ο φόρος θα υπολογιζόταν επί αξίας των μετοχών που θα μπορούσε να είναι πολύ διαφορετική από την πραγματική αξία που θα αποκτούσαν οι μετοχές αργότερα, ήτοι κατά την κανονική οφειλή του φόρου. Με άλλα λόγια, και στην περίπτωση αυτή είναι νομίζω αδύνατον να γίνει δεκτή η λογική κατασκευή της εφάπαξ υπολογιζόμενης προκαταβολής φόρου που θα πρέπει να καταβληθεί για μελλοντικές μεταβιβάσεις.

12 — Στην πτυχή αυτή επέμεινε ιδίως η HSBC, τα επιχειρήματα της οποίας δεν νομίζω ότι είναι καθοριστικά. Το ζήτημα πραγματεύονται οι γενικοί εισαγγελείς Geelhoed στις προτάσεις της 16ης Ιουνίου 2005 (σημεία 26 έως 30) και Trstenjak στις προτάσεις της 8ης Μαρτίου 2007 (σημεία 54 έως 58) επί της υποθέσεως C-466/03, Albert Reiss Beteiligungsgesellschaft mbH (επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 28ης Ιουνίου 2007, Συλλογή 1007, σ. I-5357). Πράγματι, η σκέψη 58 της εν λόγω αποφάσεως θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως επιχείρημα υπέρ της ερμηνείας του άρθρου 12 ως περιορισμού και όχι ως παρεκκλίσεως. Εις επίρρωση της ερμηνείας αυτής θα μπορούσε επίσης να επισημανθεί ότι το γράμμα του άρθρου 6 της νέας οδηγίας 2008/7 σε πολλές γλώσσες, αν και όχι στα ιταλικά, δεν περιέχει ρητή αναφορά σε «παρέκκλιση». Είναι αλήθεια, εντούτοις, ότι με την απόφαση, για παράδειγμα, της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-193/04, *Organon Portuguesa* (Συλλογή 2006, σ. I-7271, σκέψη 20), το Δικαστήριο υιοθέτησε σαφώς την άποψη ότι το άρθρο 12 της οδηγίας 69/335 εισάγει παρέκκλιση από τα άρθρα 10 και 11.

46. Η μόνη διαφορά σε σχέση με τις μετοχές νέας εκδόσεως έγκειται στο γεγονός ότι, στην περίπτωση υφισταμένων μετοχών, στο πλαίσιο του «κανονικού» συστήματος SDRT, θα οφειλόταν φόρος 0,5 %, ενώ στην περίπτωση νέας εκδόσεως μετοχών, όπως προαναφέρθηκε, δεν οφείλεται ο «κανονικός» SDRT: κατά συνέπεια, στην περίπτωση υφισταμένων μετοχών, η πραγματική φορολογική επιβάρυνση είναι 1 % και όχι 1,5 %.

47. Σε σχέση με την εκχώρηση υφισταμένων μετοχών, το μόνο ερώτημα που μπορεί να τεθεί αφορά τη δυνατότητα καταρχήν εφαρμογής στην πράξη αυτή της κατά το άρθρο 11 της οδηγίας απαγορεύσεως επιβολής φόρου, καθόσον η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι απαγορεύεται η επιβολή φόρου στη «δημιουργία, έκδοση, εισαγωγή στο χρηματιστήριο ή θέση σε κυκλοφορία ή διαπραγμάτευση μετοχών». Εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι στη νομολογία του Δικαστηρίου απαντούν ισχυρές ενδείξεις συναφώς¹³.

48. Φρονώ συνεπώς, εν κατακλείδι, ότι ο μηχανισμός του SDRT με συντελεστή 1,5 % δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβατός με την οδηγία 69/335. Αυτό ισχύει ιδίως για την περίπτωση κατά την οποία οι μετοχές παραδίδονται στην υπηρεσία ΦΔ αμέσως μετά την έκδοσή τους, όπως εν προκειμένω. Εντούτοις, όπως προαναφέρθηκε, φρονώ ότι η ουσία της συλλογιστικής μου ισχύει και στην περίπτωση εκχωρήσεως υφισταμένων μετοχών. Πράγματι, ο SDRT με συντελεστή 1,5 % δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί προκαταβολή του φόρου επί των μελλοντικών μεταβιβάσεων κατά την έννοια του άρθρου 12 της οδηγίας.

49. Οι σκέψεις που εξέθεσα είναι ικανές να δώσουν απάντηση στα ερωτήματα που θέτει το αιτούν δικαστήριο. Ωστόσο, για λόγους πληρότητας, και ιδίως για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο δεν ακολου-

θήσει την ερμηνεία της οδηγίας που υποστηρίζω, θα εξετάσω συνοπτικά στη συνέχεια τα ερωτήματα υπό το πρίσμα του πρωτογενούς δικαίου.

Γ — Επί της συμβατότητας με τις θεμελιώδεις ελευθερίες

50. Θα πρέπει να εξεταστεί αν φόρος μεταβιβάσεως μετοχών, ο οποίος επιτρέπεται κατ' αρχήν από το άρθρο 12 της οδηγίας, μπορεί να εισπράττεται νομίμως με διαφορετικό τρόπο, όπως στην περίπτωση του SDRT, ανάλογα με το αν οι τίτλοι μεταβιβάζονται σε υπηρεσία ΦΔ ή όχι¹⁴. Ειδικότερα, θα πρέπει να τεθεί το ερώτημα αν η αντικειμενική διαφορά μεταξύ μιας «κανονικής» συναλλαγής και μιας συναλλαγής μέσω υπηρεσιών ΦΔ μπορεί να δικαιολογήσει τις διαφορές τις οποίες προβλέπει το σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως η εφάπαξ καταβολή φόρου με υψηλότερο συντελεστή και η επιβολή ολόκληρου του φόρου σε έναν μόνο υποκείμενο στον φόρο. Τέλος, θα πρέπει να εξεταστεί αν, σε κάθε περίπτωση, η δυνατότητα που αναγνωρίζεται στις υπηρεσίες ΦΔ να ασκήσουν δικαίωμα επιλογής κατά την έννοια του άρθρου 97Α του Finance Act 1986 αρκεί για να διασκεδάσει ενδεχόμενες αμφιβολίες όσον αφορά τη συμβατότητα με την κοινοτική ρύθμιση.

13 — Βλ. προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12 απόφαση *Organo Portugal* και ιδίως σκέψεις 18 έως 20, με τις οποίες το Δικαστήριο έκρινε ότι η αμοιβή του συμβολαιογράφου που προβλέπεται για την εκχώρηση (όχι νεοεκδοθεισών) μετοχών καλύπτεται κατ' αρχήν από την απαγόρευση του άρθρου 11. Ειδικότερα, η σκέψη 19 στηρίζεται στην ιδέα ότι κάθε εκχώρηση μετοχών εμπίπτει εν γένει στο άρθρο 11. Βλ. επίσης, κατ' αναλογία, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1998, C-31/97 και C-32/97, *FESCA* και *ACESA* (Συλλογή 1998, σ. I-6491, σκέψεις 17 και 18), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 11, στοιχείο β', της οδηγίας απαγορεύει την επιβολή φόρου στην εξόφληση δανείου.

14 — Όπως προανέφερα, η παρούσα ανάλυση της συμβατότητας της βρετανικής ρυθμίσεως με το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο βασίζεται στην υπόθεση ότι είναι συμβατή με την οδηγία 69/335, πράγμα που, όπως προανέφερα δεν δέχομαι ως σημείο εκκινήσεως.

1. Επί της συμβατότητας με τους κανόνες της Συνθήκης

σιού, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της SICOVAM.

51. Στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, οι διάδικοι σχολίασαν πιθανά προβλήματα συμβατότητας της επίδικης εθνικής ρυθμίσεως με τρεις διαφορετικές διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου, και ειδικότερα με το άρθρο 43 ΕΚ, το οποίο θεσπίζει την ελευθερία εγκαταστάσεως, με το άρθρο 49 ΕΚ, το οποίο αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και, τέλος, με το άρθρο 56 ΕΚ, το οποίο αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.

52. Όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως, η HSBC υποστηρίζει ότι η δημόσια προσφορά αγοράς μετοχών της CCF αποτελεί εκδήλωση της βουλήσεως της HSBC να αποκτήσει μόνιμη έδρα στη Γαλλία. Κατά συνέπεια, η επιβολή SDRT με συντελεστή 1,5 % συνιστά περιορισμό του συναφούς θεμελιώδους δικαιώματος.

53. Όσον αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, αντιθέτως, η βρετανική φορολογική ρύθμιση περιορίζει αδικαιολόγητα, κατά την άποψη της HSBC, το δικαίωμα της SICOVAM να παρέχει υπηρεσίες στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου.

54. Όσον αφορά, τέλος, την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η HSBC υποστηρίζει ότι οι βρετανικές φορολογικές ρυθμίσεις παραβιάζουν τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης, διότι συνιστούν περιορισμό της προσβάσεως στο Χρηματιστήριο του Παρι-

55. Επισημαίνω, ιδίως, ότι, κατά τη γνώμη μου, οι διατάξεις για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών δεν είναι κρίσιμες εν προκειμένω. Πράγματι, δεν πρέπει να λησμονείται ότι, όπως προεκτέθηκε, ο SDRT με συντελεστή 1,5 % δεν καταβάλλεται εν τοις πράγμασι από την υπηρεσία ΦΔ, μολονότι από τεχνική άποψη αυτή είναι ο υποκείμενος στον φόρο, αλλά από το πρόσωπο που παραδίδει τις μετοχές στην υπηρεσία ΦΔ (εν προκειμένω από την HSBC). Κατά συνέπεια, στην πράξη ο επίδικος φόρος θίγει έμμεσα μόνον τα συμφέροντα των φορέων παροχής υπηρεσιών, δηλαδή των υπηρεσιών ΦΔ. Επίσης, το γεγονός ότι η SICOVAM διαθέτει σταθερό σημείο αναφοράς στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου, δηλαδή τη Vidacos, φαίνεται να συνδέει τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων πρέπει να αποφανθεί το εθνικό δικαστήριο με την ελευθερία εγκαταστάσεως και όχι με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών¹⁵. Ειρήσθω επίσης εν παρόδω ότι και η πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 69/335 μνημονεύει μόνο την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και καμία άλλη θεμελιώδη ελευθερία.

56. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι η εξέταση του SDRT υπό το πρίσμα του πρωτογενούς δικαίου πρέπει να χωρήσει με αναφορά μόνο στην ελευθερία εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων. Το Δικαστήριο έχει ήδη εξετάσει τη συμβατότητα

15 — Δεν πρέπει να λησμονείται ότι το άρθρο 50 ΕΚ ορίζει την έννοια των υπηρεσιών περιορίζοντάς την στις δραστηριότητες που «δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων».

εθνικών διατάξεων με τις δύο αυτές ελευθερίες από κοινού¹⁶.

57. Αληθεύει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, η απόκτηση μεριδίων εταιρίας έχουσας την καταστατική της έδρα σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον η συμμετοχή αυτή παρέχει στους αποκτώντες τη δυνατότητα να ασκούν αναμφισβήτητη επιρροή στις αποφάσεις και στη διαχείριση της εταιρίας, διέπεται από τις σχετικές με την ελευθερία εγκαταστάσεως διατάξεις της Συνθήκης¹⁷. Εν προκειμένω, όμως, ο ενδεχόμενος περιορισμός της ελευθερίας εγκαταστάσεως αποτελεί άμεση συνέπεια φραγμών που τίθενται στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει καταρχήν να εξεταστεί το ζήτημα του περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων: στην περίπτωση που διαπιστωθεί ασυμβατότητα προς την εν λόγω θεμελιώδη ελευθερία, δεν θα χρειαστεί να εξεταστεί η πτυχή που συναρτάται με την ελευθερία εγκαταστάσεως¹⁸.

58. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι χρηματοπιστωτικές πράξεις οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της κύριας δίκης εμπίπτουν εν γένει στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Ως γνωστόν, η Συνθήκη δεν περιέχει ορισμό των κινήσεων κεφαλαίων, αλλά το Δικαστήριο χρησιμοποιεί συχνά,

ενδεικτικά, την ονοματολογία που προσαρτάται στην οδηγία 88/361/ΕΟΚ¹⁹, στην οποία εμπίπτουν αναμφίβολα οι δραστηριότητες που συνδέονται με τις αγοραπωλησίες μετοχών.

59. Είναι αναμφισβήτητο ότι η εξεταζόμενη βρετανική ρύθμιση, και ειδικότερα η επιβολή SDRT με συντελεστή 1,5 % επ' ευκαιρία της παραδόσεως μετοχών σε υπηρεσία ΦΔ, συνιστά περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων ο οποίος εμπίπτει, καταρχήν, στην απαγόρευση που θεσπίζει το άρθρο 56 ΕΚ.

60. Πρώτον, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι μια εθνική ρύθμιση είναι αντίθετη προς το άρθρο 56 ΕΚ, χωρίς να χρειάζεται να διαπιστωθεί αν δημιουργεί άνιση μεταχείριση, εκ του λόγου και μόνον ότι αποθαρρύνει τις επενδύσεις από άλλα κράτη μέλη²⁰. Εξάλλου, όπως έχει επίσης διακηρυχθεί σαφώς, απαγορευόμενους περιορισμούς δεν συνιστούν μόνο τα μέτρα που μπορούν να αποτρέψουν τους κατοίκους της αλλοδαπής να πραγματοποιήσουν επενδύσεις σε κράτος μέλος, αλλά και τα μέτρα που μπορούν να αποτρέψουν τους κατοίκους του οικείου κράτους μέλους να πραγματοποιήσουν επενδύσεις σε άλλα κράτη²¹.

16 — Απόφαση της 1ης Ιουνίου 1999, C-302/97, Konle (Συλλογή 1999, σ. I-3099, σκέψη 22).

17 — Απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2007, C-298/05, Columbus Container Services (Συλλογή 2007, σ. I-10451, σκέψεις 29 και 30).

18 — Αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2002, C-367/98, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (Συλλογή 2002, σ. I-4731, σκέψη 56), και Konle, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16 (σκέψη 55).

19 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης (ΕΕ L 178, σ. 5). Όσον αφορά την επίκληση της οδηγίας αυτής από το Δικαστήριο για τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, βλ., π.χ., αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 1999, C-222/97, Trummer και Mayer (Συλλογή 1999, σ. I-1661, σκέψη 21), και Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18 (σκέψη 37).

20 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18 απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

21 — Βλ. απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2006, C-513/03, van Hilten-van der Heijden (Συλλογή 2006, σ. I-1957, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

61. Δεδομένου ότι, όπως διευκρινίζεται σαφώς με τη διάταξη περί παραπομπής, οι υπηρεσίες ΦΔ είναι σχεδόν άγνωστες στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ είναι αρκετά διαδεδομένες στην ηπειρωτική Ευρώπη, όπου σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελούν μονοπώλιο όσον αφορά τις χρηματιστηριακές συναλλαγές, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επίδικη βρετανική ρύθμιση μπορεί να αποθαρρύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.

οποίους επιβάλλει η βρετανική ρύθμιση δεν συζητήθηκε εκτενώς. Πράγματι, εκτός από τη διαβεβαίωση του Ηνωμένου Βασιλείου ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % δικαιολογείται λόγω της ανάγκης να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων, οι διάδικοι επικεντρώθηκαν κατά τα λοιπά κυρίως στα χαρακτηριστικά του δικαιώματος επιλογής που μπορεί να ασκήσει μια υπηρεσία ΦΔ σύμφωνα με το άρθρο 97Α του Finance Act 1986.

2. Επί της δυνατότητας να δικαιολογηθεί ο περιορισμός

62. Αφού αποδείχθηκε ότι οι επίδικες εθνικές διατάξεις εμπίπτουν στην απαγόρευση της παρεμποδίσσεως της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων κατά την έννοια του άρθρου 56 ΕΚ, θα πρέπει να εξακριβωθεί αν οι ρυθμίσεις αυτές δικαιολογούνται, ιδίως υπό το πρίσμα του άρθρου 58 ΕΚ. Συναφώς, δεν πρέπει να λησμονείται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για να δικαιολογείται, μια εθνική κανονιστική ρύθμιση πρέπει να είναι πρόσφορη για τη διασφάλιση της υλοποίησης του στόχου που επιδιώκει και να μη βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου, ώστε να ανταποκρίνεται στο κριτήριο της αναλογικότητας²².

64. Εντούτοις, πρέπει να επισημανθεί ότι η ύπαρξη του δικαιώματος επιλογής δεν έχει καμία σχέση με τη δυνατότητα να δικαιολογηθεί ο περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Πράγματι, το ερώτημα που πρέπει να τεθεί εύλογα όσον αφορά το δικαίωμα επιλογής είναι αν η ύπαρξή του μπορεί, εφόσον το καθεστώς επιλογής συνάδει με το κοινοτικό δίκαιο, να εξουδετερώσει την ενδεχόμενη αντίθεση της εθνικής ρυθμίσεως προς το άρθρο 56 ΕΚ: σε κάθε περίπτωση, εντούτοις, το ζήτημα αυτό δεν σχετίζεται με το ζήτημα της πιθανής δικαιολογήσεως των περιορισμών της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Το δικαίωμα επιλογής που προβλέπει το άρθρο 97Α εξετάζεται στο τελευταίο μέρος των παρουσών προτάσεων.

63. Εν προκειμένω, η προβολή πιθανών δικαιολογιών για τους περιορισμούς τους

65. Το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι το διαφορετικό φορολογικό καθεστώς που προβλέπεται για την περίπτωση παραδόσεως κάποιων μετοχών σε υπηρεσία ΦΔ δικαιολογείται λόγω της ανάγκης να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων.

22 — Αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1995, C-163/94, C-165/94 και C-250/94, *Sanz de Lera* κ.λπ. (Συλλογή 1995, σ. I-4821, σκέψη 23) της 14ης Μαρτίου 2000, C-54/99, *Église de scientologie* (Συλλογή 2000, σ. I-1335, σκέψη 18), και Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18 (σκέψη 49). Βλ. επίσης, γενικότερα, απόφαση της 30ης Νοεμβρίου 1995, C-55/94, *Gebhard* (Συλλογή 1995, σ. I-4165, σκέψη 37).

66. Η δικαιολογία αυτή δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να γίνει δεκτή. Πράγματι, αφενός, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αναφέρει για ποιους λόγους η πραγματική εξόφληση των οφειλομένων φόρων μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο με τόσο δραστικό μέτρο και για ποιους λόγους οι ίδιοι στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν με κανέναν άλλο, λιγότερο επαχθή, μηχανισμό.

67. Αφετέρου, ανεξαρτήτως της υπάρξεως ή όχι λιγότερο περιοριστικών συστημάτων εξασφαλιζόντων την καταβολή των φόρων, νομίζω ότι ισχύουν και για το θέμα αυτό όσα προανέφερα στο πλαίσιο της ανάλυσεως της συμβατότητας με την οδηγία 69/335, σχετικά με το ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % δεν μπορεί, ως εκ της φύσεώς του, να θεωρηθεί προκαταβολή του φόρου που οφείλεται για μελλοντικές μεταβιβάσεις της κυριότητας των τίτλων, ιδίως διότι πρόκειται για φόρο που πρέπει να καταβάλλεται από υποκείμενο στον φόρο άλλον από εκείνον που υποχρεούται να καταβάλει τον «κανονικό» φόρο μεταβιβάσεως, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι και οι υπόλοιπες προβληματικές πτυχές τις οποίες προανέφερα δεν επανακάμπτουν και εδώ²³. Με άλλα λόγια, η απαίτηση να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων δεν δικαιολογεί την επιβολή του φόρου σε υποκείμενο στον φόρο άλλο από εκείνον που πρέπει κανονικά να τον καταβάλει.

68. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι ο SDRT με συντελεστή 1,5 % είναι αντίθετος προς το άρθρο 56 ΕΚ.

3. Αποκλείει το δικαίωμα επιλογής την ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως;

69. Το τελευταίο ερώτημα που πρέπει να τεθεί στο σημείο αυτό είναι αν η ύπαρξη του δικαιώματος επιλογής, το οποίο προβλέπει το άρθρο 97Α του Finance Act, επιτρέπει να «εξουδετερωθεί» η αντίθεση του μηχανισμού SDRT με συντελεστή 1,5 % προς την οδηγία 69/335 και προς τη Συνθήκη και, γενικότερα, αν, σε περίπτωση ρυθμίσεως αντίθετης προς το κοινοτικό δίκαιο, η δυνατότητα ασκήσεως δικαιώματος επιλογής που καθιστά εφαρμοστέα διαφορετική ρύθμιση, η οποία θεωρείται σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο, αποκλείει γενικά τον παράνομο χαρακτήρα της ρυθμίσεως.

70. Οι διάδικοι ενέκυψαν εκτενώς στο δικαίωμα επιλογής με τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις τους. Ειδικότερα, τόσο η HSBC όσο και η Επιτροπή φρονούν ότι οι προϋποθέσεις τις οποίες θέτει η βρετανική ρύθμιση για την άσκηση του δικαιώματος επιλογής είναι υπερβολικά και ανώφελα επαχθείς και κατά συνέπεια δυσανάλογες. Αντιθέτως, το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι οι προϋποθέσεις αυτές είναι αντίστοιχες με τις προϋποθέσεις που τίθενται στους υποκείμενους στον φόρο οι οποίοι ασχολούνται κανονικά με τη μεταβίβαση μετοχών στη βρετανική αγορά, καθώς και ότι είναι απαραίτητες για να εξασφαλιστεί η ορθή είσπραξη του SDRT με συντελεστή 0,5 % για κάθε μεταβίβαση τίτλων.

71. Φρονώ, εντούτοις, ότι η λεπτομερής εξέταση των προϋποθέσεων που τάσσονται για την άσκηση του δικαιώματος επιλογής και της αναλογικότητάς τους δεν είναι απαραί-

23 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 32 έως 41.

τητη στο πλαίσιο της παρούσας δίκης. Πράγματι, επισημαίνω ότι ο μηχανισμός επιλογής, δηλαδή ο μηχανισμός που υποτίθεται ότι είναι περισσότερο σύμφωνος με το κοινοτικό δίκαιο, αποτελεί κυριολεκτικά «επιλογή». Με άλλα λόγια, η εφαρμογή του μηχανισμού αυτού απαιτεί ενεργό παρέμβαση, ελλείπει της οποίας εφαρμόζεται ρύθμιση αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο. Κυρίως όμως, όπως προανέφερα, το δικαίωμα ασκήσεως της επιλογής δεν αναγνωρίζεται στο πρόσωπο που θα μπορούσε να έχει μεγαλύτερο συμφέρον να το ασκήσει, δηλαδή στο πρόσωπο που εκχωρεί μετοχές, αλλά στις υπηρεσίες ΦΔ, οι οποίες δεν καταβάλλουν στην πράξη τον SDRT. Εκτός των άλλων, υπάρχουν περιπτώσεις, όπως η παρούσα, στις οποίες μια υπηρεσία ΦΔ χαίρει, στη χώρα προελεύσεώς της, μονοπωλίου εκ του νόμου, έτσι ώστε, σε τελευταία ανάλυση, να μην έχει κανένα κίνητρο να ασκήσει το δικαίωμα επιλογής.

72. Η κατάσταση θα ήταν διαφορετική αν ο μηχανισμός που επιτρέπει την καταβολή SDRT με συντελεστή 0,5 % ακόμα και για μετοχές που παραδίδονται σε υπηρεσίες ΦΔ δεν αποτελούσε αντικείμενο επιλογής, αλλά σύστημα εφαρμοζόμενο κανονικά. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, θα ετίθετο απλώς το ερώτημα της επαρκείας και της αναλογικότητας των τεχνικών προϋποθέσεων που επιβάλλονται στην υπηρεσία ΦΔ: αν οι προϋποθέσεις αυτές δεν ήσαν δυσανάλογες, το σύστημα θα ήταν συμβατό με το κοινοτικό δίκαιο.

73. Εν προκειμένω όμως, ενόψει των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, η λεπτομερής εξέταση των προϋποθέσεων ασκήσεως του δικαιώματος επιλογής κρίνεται περιττή.

IV — Πρόταση

74. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλαν οι Special Commissioners:

«Το άρθρο 11 της οδηγίας 69/335/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1969, περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων, απαγορεύει φορολογική ρύθμιση όπως η επίδικη, με την οποία επιβάλλεται στην παράδοση μετοχών σε υπηρεσίες ΦΔ εφάπαξ φόρος 1,5 %, αντί του φόρου μεταβιβάσεως 0,5 % τον οποίο προβλέπει κανονικά η εθνική έννομη τάξη.»